

Ett nytt och bättre decennium

Det bästa med millennieskiftet var att vi lämnade 1990-talet bakom oss och kan inleda ett nytt decennium för att påbörja den förändring som den svenska sjukvården såväl behöver – för våra patienters skull.

1990-talets sjukvård utmärktes av politikernas enkla budskap att spara, vilket också gjordes. Produktivitet och effektivitet förbättrades utan att medicinsk kvalitet eller säkerhet försämrades. Tvärtom har ny medicinsk kunskap tagits i bruk, indikationer har breddats och många behandlingar kan ges allt högre upp i åldrarna.

Patienterna har emellertid fått betala ett pris med längre väntetider och sämre tillgänglighet. Deras möten med läkare och andra medarbetare i vården har blivit kortare och inte alltid tillfredsställande.

För läkarna, som hela tiden har haft patienternas bästa för ögonen, resulterade 1990-talet i en betydligt ökad arbetsbelastning med mindre tid för kompetensutveckling. Möjligheterna till delaktighet och inflytande över vårdarbetet och dess utveckling har försämrats genom politikernas och förvaltningarnas besparingskrav, detalj- och regelstyrning. En välutbildad, kompetent och erfaren yrkeskår, med ambitioner och ansvarskänsla för patienterna, har tappat makten över sin egen vardag. Ett dilemma som många gånger resulterat i stress och resignation. Inte heller kårens löneutveckling har speglat den uppskattning, som kunde förväntats från arbetsgivaren.

Det nya decenniet kommer självklart att ha sina särskilda utmaningar. Våra patienter blir allt kunnigare och

kräver en självklar ökad delaktighet i vården. Den medicinska kunskapen och teknologin kommer att utvecklas i allt snabbare takt. Det finns risk att kostnadsutvecklingen i sjukvården kommer att ske snabbare än resurstillväxten i samhället. Det kommer därför att ställas stora krav på politikerna, med sitt yttersta ansvar, för att vi skall kunna ge alla medborgare, på lika villkor och med samma tillgänglighet, fortsatt hög medicinsk kvalitet och säkerhet i vården.

För att klara utmaningarna måste samhället under detta decennium verkligen satsa på hälso- och sjukvården. En sådan satsning måste innebära förändring i många avseenden. Patientens behov och valfrihet skall stå i centrum. Vårdens inre organisation måste utvecklas och ledas som ett kunskapsföretag. I verksamheternas drift och utveckling måste läkare och andra medarbetare i vården ges större ansvar, inflytande och delaktighet i hur vården organiseras och genomförs, utan detalj- och regelstyrning utifrån. Uppdrag och verksamhetsmål skall vara tydliga, långsiktiga och avgränsade. Skall allt detta bli en verklig realitet krävs ett starkt och välfungerande ledarskap, men inte bara i vården, utan också bland politiker och ansvariga administratörer. På alla nivåer i vår sjukvård måste det etableras en tydlig uppdelning mellan politikernas och de vårdkunniga medarbetarnas uppgifter och ansvar, med ömsesidig respekt för varandras uppgifter.

En sjukvårdsorganisation för detta och kommande decennier innebär också att satsa på mångfald i driftsan-

svar och vårdformer. Möjlighet till mångfald ger goda förutsättningar och är ett effektivt medel att inte bara tillvarata all den kreativitet och kunskap som finns bland läkare och andra medarbetare i vården utan också skapa stimulans för den offentligt drivna vårdens modernisering. Mångfald ger också patienten valfrihet och en bredare arbetsmarknad med alternativ, för alla yrkesgrupper i vården.

Att satsa på vården är att satsa på medarbetarna, dess viktigaste tillgång. Skall vården kunna ge patienterna i varje möte med oss läkare vad de har rätt till av medicinsk kvalitet och bemötande måste vi aktivt arbeta för och ges möjligheten att verka i en sann kunskapsmiljö. En miljö där inte bara tiden alltid är tillräcklig, utan också ledarskapet engagerar, för mötet med patienten, reflektionsmöjlighet och kompetensutveckling. Med sådana villkor kommer vi fullt ut att kunna förverkliga patientens rätt att vara i vårdens centrum.

Bernhard Grewin

Bernhard Grewin
ordförande i Läkarförbundet